

До питання координації монетарної та фіскальної політики

Г. В. Салтиковаⁱ, Н. В. Котенкоⁱⁱ

Гостра криза сьогодення актуалізує питання розроблення та впровадження виваженої фінансової політики як дієвого інструменту макроекономічної стабілізації. Спираючись на нормативну концепцію Я. Тінбергена, що виходить з органічної єдності трьох компонентів політики – цільових показників, інструментарію та механізму реалізації, – у статті обґрунтовано необхідність координації основних складових фінансової політики. Проведено огляд предметних складових реалізації фінансової політики з виокремленням основних із них. Досліджено теоретичні засади реалізації монетарної та фіскальної політики. Проведено їх порівняльний аналіз за критеріями характеру дії, механізму впливу на цільові параметри, швидкості реагування на застосування відповідних інструментів. Запропоновано графічну інтерпретацію механізму взаємозв'язку монетарної та фіскальної політики як напрямів реалізації єдиної фінансової політики держави. Доведена необхідність застосування фіскального та монетарного інструментарію у нерозривній єдності з урахуванням опосередкованих проявів та довготермінових наслідків з метою підтримання макроекономічної рівноваги.

Ключові слова: експансія, монетарна політика, рестрикція, фінансова політика, фіскальна політика.

УДК 330.1

JEL коди: E63

Вступ. У сучасних умовах стратегічним завданням держави є подолання наслідків глибокої кризи, спричиненої внутрішніми та зовнішніми дестабілізуючими чинниками, прорахунками в економічній політиці, недостатнім та неефективним регулюванням фінансових відносин, що зумовлює посилення ролі фінансової політики як необхідного та дієвого інструменту державного впливу на соціально-економічні процеси. Ефективність, спрямованість та інтенсивність соціально-економічного розвитку в країні, збалансованість фінансово-економічних, інвестиційних, соціально-демографічних процесів на всіх рівнях національної економіки, їх відповідність загальносвітовим тенденціям безпосередньо визначаються станом і результативністю функціонування фінансової системи і проведенням державою виваженої внутрішньо-скоординованої фінансової політики.

Постановка проблеми. Наукове вивчення проблематики формування та належної організації реалізації фінансової політики держави, обґрунтування заходів щодо її перетворення на ефективний чинник раціонального державного регулювання фінансових взаємовідносин держави, регіонів, суб'єктів господарювання та населення в країні ґрунтуються на принципах і постулатах сучасної теорії фінансів. Результати дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теорії фінансів та визначення особливостей фінансової політики різних рівнів знайшли відображення у працях Центру наукових досліджень НБУ, працях В. Базилевича, Л. Дробозіної, В. Міщенко,

ⁱ Салтикова Ганна Василівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів і кредиту Сумського державного університету;

ⁱⁱ Котенко Наталія Вікторівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів і кредиту Сумського державного університету.

© Г. В. Салтикова, Н. В. Котенко, 2015

В. Опаріна, В. Стельмаха [6] та ін.

Разом із ґрунтовною опрацьованістю ряду питань недостатньо дослідженими залишаються деякі аспекти, пов'язані з виявленням, прогнозуванням взаємного впливу та координацією окремих складових фінансової політики.

Метою дослідження є вивчення теоретичних підходів до координації основних напрямів фінансової політики – монетарної та фіскальної.

Результати дослідження. Центральне місце в наукових дослідженнях сучасних фінансистів посідають ідеї спрямування та використання фінансів для досягнення суспільного блага, що базуються на положеннях теорії суспільного добробуту В. Парето. Відповідно до його тверджень фінансова політика як сукупність змін або дії у сфері фінансів має сенс лише тоді, коли матеріальне становище певних соціальних груп покращується без погіршення його для інших. Фінанси в системі Парето відіграють роль регулятора суспільного добробуту, механізму, за допомогою якого можна створити умови для поліпшення добробуту всіх: якщо існує великий розрив між багатими і бідними, то доцільно фінансовими методами здійснити перерозподіл доходів на користь бідних верств населення.

У своїй нормативній концепції Я. Тінберген [10] зауважує, що в широку сенсі будь-яка складова економічної політики має бути спрямована на досягнення суспільного добробуту, але оскільки така мета є доволі розпливчастою, то, як правило, використовується практика формулювання завдань політики у вигляді цільових показників. Такими найбільш поширеними параметрами є повна (тобто максимальна) зайнятість та нульовий (тобто мінімально допустимий) рівень інфляції.

Отже, домінантою фінансової політики є оптимальна реалізація основної мети функціонування фінансової системи – досягнення найвищого рівня суспільного добробуту шляхом оптимального розподілу ВВП між галузями національної економіки, соціальними групами населення та окремими територіями [7]. Деякі економісти виділяють також і інші цілі проведення фінансової політики, такі як зниження темпів інфляції (як чинника, що найбільше загрожує добробуту громадян, суб'єктів господарювання та держави в сучасних умовах), згладжування економічних циклів (при цьому в першу чергу розуміється використання фінансової політики як інструменту для боротьби зі спадами), підвищення реального рівня життя громадян; забезпечення державних програм відповідними фінансовими ресурсами та ін.

Окремі дослідники [8] головні завдання фінансової політики вбачають у забезпеченні безперервного відтворювального процесу (насамперед продуктивних сил) та зростанні суспільного багатства. Проте, на нашу думку, зазначені цілі є за своєю суттю похідними від зазначеної вище головної мети фінансової політики – забезпечити високий добробут усього населення.

У кожний конкретний період часу функціонування фінансової системи спрямоване на вирішення певних завдань, що є актуальними для суспільства у даних умовах, що визначаються характером дії та взаємозв'язком внутрішніх та зовнішніх факторів економічної, фінансової, політичної, техніко-технологічної та іншої природи. Цим завданням підпорядковуються і організація фінансових відносин у суспільстві, і процеси руху та розміщення фінансових ресурсів, і пропорції між їх централізацією та децентралізацією, і порядок формування, розподілу та перерозподілу доходів, і спрямованість витрат окремих суб'єктів підприємницької діяльності, громадян та держави, і структурне співвідношення між окремими сферами і ланками фінансової системи, і характер взаємовідносин між ними, і пропорції між індивідуальним та

суспільним споживанням. При цьому можлива практично безмежна кількість варіантів організації фінансових відносин і фінансової діяльності, з яких необхідно вибрати саме той, що найбільше підходить даній країні у даний час. Вибір цих варіантів і становить основу фінансової політики, яку здійснює держава.

Загалом принциповими базовими положеннями, що уможливають динамічний розвиток фінансової політики в контексті актуальних потреб суспільства, є одночасне узгодження трьох аспектів її реалізації:

- підвищення суспільного добробуту шляхом використання таких принципів розподілу фінансових ресурсів, що сприяють зростанню ефективності виробництва;

- формування інвестиційного впливу на фундаментальні відтворювальні процеси, тобто мобілізація і використання фінансових ресурсів для забезпечення розширеного відтворення, соціально-культурних заходів, оборони, управління та інших потреб суспільства: без розвитку пріоритетних напрямів реалізації інвестиційної діяльності неможливе позитивне вирішення проблем макроекономічної стабілізації;

- удосконалення фінансового механізму, який зумовлює формування оптимального обсягу фінансових ресурсів та їх найраціональнішого розміщення й використання.

Таким чином, на нашу думку, основними завданнями фінансової політики, комплексна реалізація яких дозволяє досягти найвищого рівня суспільного добробуту, є:

- забезпечення умов для мобілізації фінансових ресурсів у мінімально необхідних розмірах;

- оптимальний розподіл фінансових ресурсів між галузями національної економіки, соціальними групами населення та окремими територіями та їх раціональне використання; регулювання і стимулювання фінансовими методами соціально-економічного розвитку суспільства;

- розроблення фінансового механізму відповідно до реалій ринкової економіки; створення ефективної системи управління фінансами.

Визначаючи внутрішню структурно-логічну побудову фінансової політики, ми спираємося на концептуальні уявлення про складові елементи економічної політики в цілому. Багато фахівців визнають за базову теорію економічної політики вищезгадану концепцію Я. Тінбергена, відповідно до якої складниками економічної політики є:

- по-перше, ключові цілі суспільного добробуту (система макроекономічних показників);

- по-друге, інструменти, якими володіє уряд (бюджетно-податкові (фіскальні), грошово-кредитні (монетарні), та зовнішні (маніпуляції з валютним курсом));

- по-третє, модель, що органічно зв'язує цілі та інструментарій, а також дозволяє визначати оптимальний масштаб політичних дій [10].

Крім того, треба зауважити, що цільова складова фінансової політики в частині розподілу цілей та завдань за часовими горизонтами (на оперативні (тактичні), середньо- та довгострокові (стратегічні)) конкретизується у функціональних складових.

Функціональна складова фінансової політики передбачає її диференціацію за предметними напрямками регулювання фінансових відносин. У літературі відсутній однозначний підхід щодо виділення напрямів реалізації фінансової політики (табл. 1).

Як видно з наведених у табл. 1 даних, основними напрямками реалізації фінансової політики з огляду на специфіку інструментарію, що використовуються, є фіскальна (бюджетно-податкова) та грошово-кредитна (монетарна) політики. Такий підхід є досить поширеним у західній практиці. Так, наприклад, Я. Тінберген [10] побудував модель реалізації фінансової політики держави, в якій узгоджуються цільові показники

та інструменти їх досягнення, що передбачає вибір між двома незалежними інструментами, оскільки в кожний конкретний період часу можливо досягнути лише одне з базових завдань фінансової політики. При цьому інструментарій фінансової політики здебільшого пов'язаний із реалізацією завдання «повна зайнятість», а інструментарій монетарної політики – із «нульовою інфляцією».

Таблиця 1

Огляд предметних напрямів реалізації фінансової політики
 (розроблено за [3; 4; 7; 8])

Автор, джерело	Склад предметних напрямів реалізації фінансової політики держави
С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко	Бюджетна політика Податкова політика Бюджетно-податкова (фіскальна) політика Грошово-кредитна політика Валютна політика Страхова політика Інвестиційна політика Інноваційна політика Амортизаційна політика
С. І. Юрій, В. М. Федосов	Самостійні складові: – бюджетна політика – податкова політика – грошово-кредитна політика – митна політика – боргова політика – інвестиційна політика Додатково – певні напрями державної діяльності у галузі страхування, соціальної сфері, сфері фінансового ринку та ін.
О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова, В. І. Оспіщев	Бюджетна політика Податкова політика Бюджетно-податкова (фіскальна) політика Грошово-кредитна політика Інвестиційна політика Валютна політика Страхова політика Амортизаційна політика Митна політика Політика з управління фінансами Фінансовий контроль
В. М. Пушкарьова	Бюджетна політика Податкова політика Кредитна політика Цінова політика Митна політика

Підтвердженням цієї думки є класифікація заходів економічної політики за способом та характером впливу на поведінку економічних суб'єктів, що пропонується в сучасній економічній літературі, яка передбачає їх поділ на три групи:

- 1) заходи бюджетно-податкової (фінансової) політики;
- 2) заходи грошово-кредитної (монетарної) політики;
- 3) заходи прямого впливу [1].

Фінансова політика – це цілеспрямована діяльність держави щодо зміни державних витрат і податкових надходжень з метою збільшення обсягів виробництва та рівня зайнятості.

Розрізняють два типи фінансової політики: стимулювальну (експансійну) та стримувальну (рестрикційну). Стимулювальна політика спрямована на підтримання високих темпів економічного зростання та досягнення високого рівня зайнятості. Для її проведення уряд може використати один із трьох основних варіантів фінансових заходів: збільшити державні витрати; знизити податки; застосувати певну комбінацію першого та другого методів. Це збільшує інвестиції та зменшує безробіття. Проте зрозуміло, що стимулювальна фінансова політика веде до виникнення дефіциту державного бюджету. Її вплив на національну економіку залежить від обраного способу фінансування дефіциту бюджету: за рахунок емісії та через отримання позик (випуск державних цінних паперів). Якщо уряд фінансує дефіцит бюджету через випуск державних цінних паперів, то збільшення попиту на гроші може призвести до підвищення процентних ставок, а останні витісняють, тобто зменшують, інвестиційні витрати ділових підприємств та споживчі витрати. Це знижує стимулювальний потенціал фінансової політики. Фінансування дефіциту за рахунок створення нових грошей дає змогу уникнути витіснення приватних витрат, проте цей спосіб індукує сильніші інфляційні імпульси порівняно з отриманням позик. За стримувальної політики уряд прагне знизити рівень інфляції через підвищення податків, скорочення державних витрат чи поєднуючи обидва ці заходи. Для проведення стримувальної фінансової політики уряд може підвищити податки, наприклад, рівень оподаткування особистих доходів. Оскільки мультиплікатор податків менший за мультиплікатор витрат, уряд мусить збільшити податки на більшу величину порівняно зі зменшенням витрат. Крім того, проводячи стримувальну фінансову політику, уряд може поєднувати зменшення державних витрат із підвищенням податків.

Монетарна політика – це діяльність держави, спрямована на встановлення та підтримання цінової стабільності за допомогою регулювання пропозиції грошей. Монетарна політика також може бути експансійною – спрямованою на подолання рецесії, стимулювання економічного зростання через зниження відсоткових ставок та збільшення пропозиції грошей, та рестрикційною – із протилежними цілями та інструментарієм.

Порівняння особливостей дії специфічних інструментів вищезазначених напрямів реалізації фінансової політики держави подане у таблиці 2.

Ми погоджуємося з думкою, що заходи монетарної та фінансової політики треба розглядати не як альтернативні, а «... в нерозривній єдності і враховувати на практиці не тільки їх прямі регулятивні наслідки, а й результати можливих змін у дії інструментів у паралельній сфері регулювання грошового обороту» [2]. Так, зростання бюджетних витрат за умов стабільності оподаткування викликає зростання попиту на грошовому ринку і підвищення ставки процента, яка є важливим інструментом монетарної політики. І навпаки, зниження облікової ставки у складі монетарної політики

призводить до зростання курсової вартості облігацій державних позик, збільшення попиту на них, що розширює можливості уряду щодо випуску і розміщення нових позик та зростання на цій основі бюджетних витрат.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика фіскального та монетарного напрямів
реалізації фінансової політики держави [авторська розробка]

Напрямок реалізації фінансової політики	Критерій			
	Характер дії	Механізм впливу на цільові параметри економіки	Швидкість реагування на зміни середовища	Період реагування економіки на вжиття заходів впливу
Фіскальний	Адміністративний	Простий	Повільна	Незначний
Монетарний	Ринковий із частковим застосуванням адміністративних важелів впливу	Складний, багатоетапний	Оперативна	Тривалий

Аналізуючи комбінування цих двох видів політики, необхідно зазначити на те, що вплив фіскальної політики на стан грошово-кредитного середовища полягає у відповідних діях щодо попиту та пропозиції грошей. У загальному випадку чинник податків призводить до зниження рівноважного обсягу сукупної пропозиції. Внаслідок цього економіка, в якій існує досить високий рівень оподаткування, має тенденцію до виникнення зайвих грошей та зростання інфляції.

Тому дотримання умов макроекономічної рівноваги потребує, щоб зворотним аспектом фіскальної експансії держави була політика керованого обмеження грошової маси. Однак на практиці дотримання цих умов є досить складним і потребує жорстко визначених та узгоджених дій фіскального та монетарного характеру. Якщо такої узгодженості досягти не вдається, це призводить або до значного скорочення платоспроможного попиту і падіння ВВП, або до зростання цін. Значне скорочення грошової маси може зумовити втрату частини доходів державного бюджету, а чинник «зайвих грошей» – надмірне зростання державних витрат. При цьому треба враховувати відносно низьку еластичність витрат держави та досить значну еластичність її доходів щодо фізичного обсягу ВВП і рівня цін [5].

Механізм взаємозв'язку монетарної та фіскальної політики як напрямів реалізації єдиної фінансової політики держави можна простежити на рис. 1.

Як уже зазначалося, функціональні складові фінансової політики визначають її цільову спрямованість у короткостроковій та довгостроковій перспективі. З урахуванням цього, як правило, дослідниками виділяються три групи цілей: тактичні (оперативні), проміжні та стратегічні (кінцеві) [6]. При цьому необхідність виділення проміжних цілей пояснюється тим, що інструментарій фінансової політики в основному не має прямого, безпосереднього впливу на кінцеві параметри розвитку економічної системи: його використання передбачає складний передавальний механізм регулювальних імпульсів.

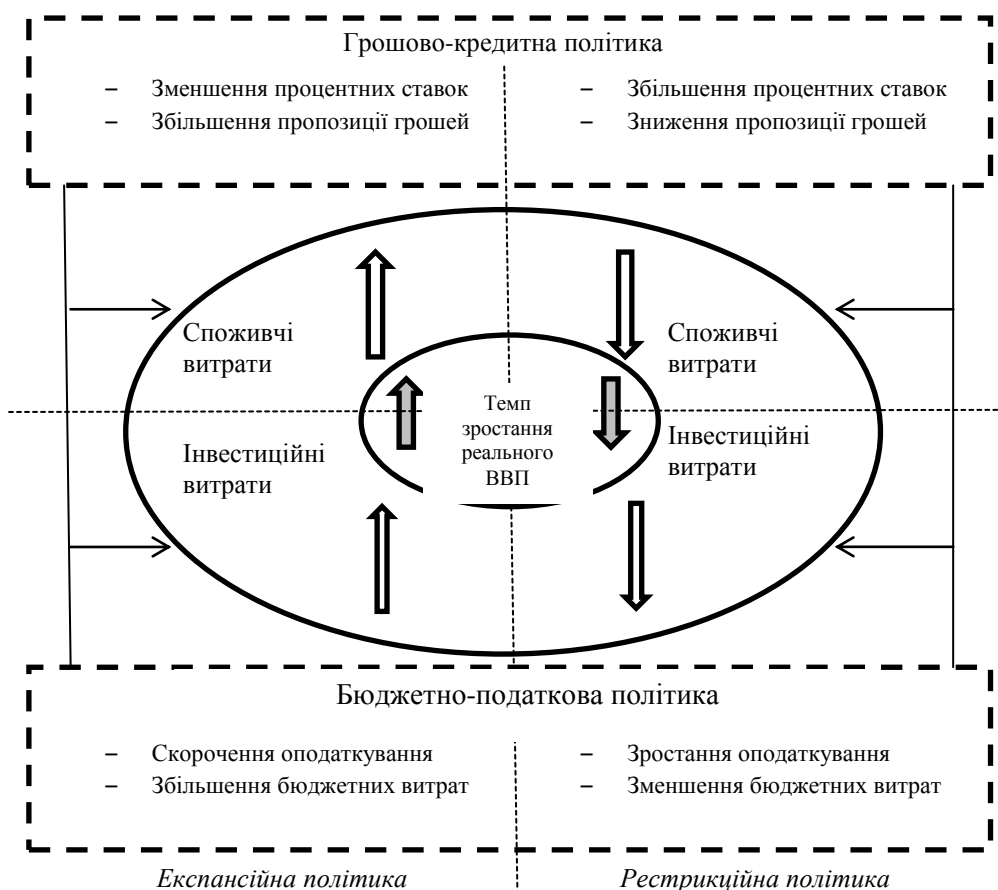

Рис. 1. Схема взаємодії заходів грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики в системі реалізації фінансової політики держави [авторська розробка]

Як правило, тактичні цілі реалізації фінансової політики за певним напрямом визначаються у формі досягнення або збереження певного рівня дії конкретного інструменту, що перебуває у сфері безпосереднього контролю державних фінансових регуляторів. У свою чергу, орієнтири, що визначаються як проміжні цілі, формуються під дією тактичних з урахуванням реакції на них загальноекономічної кон'юнктури, очікувань та поведінки суб'єктів економіки. Більшість авторів відносять до їх складу процентні ставки за банківськими кредитами, співвідношення між коротко- і довгостроковими процентними ставками, динаміку пропозиції грошей, зміни обмінного курсу та ін.

Також варто відмітити, що при виборі тактичних цілей необхідно враховувати негативні наслідки їх застосування, які визначаються обраним характером спрямованості фінансової політики (на стимулювання або стримування економічного розвитку залежно від поточної фази економічного циклу), оскільки експансійна політика вимагає застосування додаткових обмежувальних заходів щодо зростання

інфляції, а рестрикційна – щодо зростання безробіття та погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання у зв'язку із скороченням виробництва [9].

Організаційний бік фінансової політики знаходить вираження в особливостях організації фінансового механізму, який розуміється як сукупність методичних, організаційних, нормативних та правових форм забезпечення, фінансових методів, інструментів, важелів та положень, на основі яких розробляють заходи, що за умови відповідного нормативно-правового закріплення та інформаційного супроводу визначають можливість реалізації фінансової політики держави, спрямованої на ефективне функціонування фінансово-економічних відносин у частині досягнення визначених цілей та завдань соціально-економічного розвитку за рахунок раціонального формування, розподілу й використання цільових централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів.

Висновки. У контексті дотримання умов макроекономічної рівноваги монетарні та фіскальні інструменти реалізації фінансової політики держави необхідно розглядати не як альтернативні, а в нерозривній єдності, причому з урахуванням опосередкованих проявів та довготермінових наслідків.

Успішна модель сталого економічного зростання не може бути досягнута ні винятково методами монетарного, ні винятково методами бюджетного регулювання; вимагається поєднання механізмів та інструментів, властивих обом напрямкам реалізації фінансової політики. Разом із тим необхідно зауважити, що грошово-кредитна політика порівняно з фіскальною є більш гнучкою, адекватною перебігу ринкових процесів у системі стабілізаційного регулювання, що обумовлює можливість активного застосування монетарних заходів у сучасних умовах економічного розвитку.

Оскільки податково-бюджетна та грошово-кредитна сфери тісно взаємозв'язані, держава повинна узгоджувати монетарні та фіскальні рішення на всіх рівнях управління. Ігнорування цього взаємозв'язку може призвести до розбалансування всієї економічної системи за рахунок їх неспроможності забезпечувати згладжування коливань ринкових процесів для підтримання загального стану ринкової кон'юнктури на рівні, що відповідає визначеним цілям фінансової політики.

Література

1. *Гриньова, В. М.* Державне регулювання економіки: підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – К. : Знання, 2008. – 398 с. – (Вища освіта ХХІ століття). – ISBN 978-966-346-485-5.
2. *Єщенко, П. С.* Сучасна економіка : навч. посібник / П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – К. : Вища школа, 2005. – 327 с.
3. *Лондар, С. Л.* Фінанси : навч. посіб. / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця : Нова Книга, 2009. – 384 с. – ISBN 5-7763-1304-X.
4. *Пушкарєва, В. М.* История финансовой мысли и налогов / В. М. Пушкарєва. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 192 с.
5. *Салтикова, Г. В.* Процентні важелі реалізації фінансової політики держави: дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук : 08.00.08 / Салтикова Ганна Василівна. – Суми, 2011. – 258 с.
6. *Стельмах, В. С.* Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / В. С. Стельмах. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України, Університет банківської справи НБУ, 2009. – 404 с.
7. *Фінанси* : підручник ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
8. *Фінанси*: курс для фінансистів : навч. посібник / О. П. Близнюк [та ін.] ; за ред. В. І. Оспіщева. – К. : Знання, 2006. – 416 с. – ISBN 966-346-095-4.

9. Шитко, О. П. Нові інструменти фінансової політики: досвід країн з розвинутою ринковою економікою / О. П. Шитко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 10. – С. 16–22.
10. Tinbergen, J. Economic Policy: Principles and Design / J. Tinbergen // Erasmus Universiteit of Rotterdam. – Date of access : <http://repub.eur.nl/res/pub/16740>.

Отримано 13.08.2015 р.

К вопросу координации монетарной и фискальной политики

АННА ВАСИЛЬЕВНА САЛТЫКОВА*,
НАТАЛЬЯ ВИКТОРОВНА КОТЕНКО**

* кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов и кредита,
Сумский государственный университет,
ул. Р.-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: 00-380-542-335383, e-mail: a.saltykova@finance.sumdu.edu.ua

** кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов и кредита,
Сумский государственный университет,
ул. Р.-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: 00-380-542-335383, e-mail: n.kotenko@finance.sumdu.edu.ua

Современный острый кризис актуализирует вопрос разработки и реализации взвешенной финансовой политики как действенного инструмента макроэкономической стабилизации. Опираясь на нормативную концепцию Я. Тинбергена, исходящую из органичного единства трёх компонентов политики – целевых показателей, инструментария и механизма реализации, – в статье обоснована необходимость координации основных составляющих финансовой политики. Проведен обзор предметных составляющих реализации финансовой политики с выделением основных из них. Исследованы теоретические основы реализации монетарной и фискальной политики. Проведен их сравнительный анализ по критериям характера действия, механизма влияния на целевые параметры, скорости реагирования на применение соответствующих инструментов. Предложена графическая интерпретация механизма взаимосвязи монетарной и фискальной политики как направлений реализации единой финансовой политики государства. Доказана необходимость применения фискального и монетарного инструментария в неразрывном единстве с учетом опосредованных проявлений и долгосрочных последствий с целью поддержания макроэкономического равновесия.

Ключевые слова: монетарная политика, рестрикция, финансовая политика, фискальная политика, экспансия.

Mechanism of Economic Regulation, 2013, No 3, 58–67
ISSN 1726-8699 (print)

On the Issue of Coordination of Monetary and Fiscal Policy

HANNA V. SALTUKOVA*,
NATALIA V. KOTENKO**

* *C.Sc. (Economics), Senior Tutor of Department of Finance and Credit, Sumy State University,
R.-Korsakova Street, 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: 00-380-542-335383, e-mail: a.saltykova@finance.sumdu.edu.ua*

** *C.Sc. (Economics), Senior Tutor of Department of Finance and Credit, Sumy State University,
R.-Korsakova Street, 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: 00-380-542-335383, e-mail: n.kotenko@finance.sumdu.edu.ua*

Manuscript received 13 August 2015.

The current acute crisis actualizes the question of development and implementation of a balanced financial policy as an effective instrument of macroeconomic stabilization. The article is based on the J. Tinbergen's normative concept that comes from organic unity of the three components of policy - targets, instruments and implementation mechanism. This allowed the authors to substantiate the need to coordinate the main components of financial policy. The subject components of the financial policy implementation are reviewed and the main ones are defined. The theoretical principles of monetary and fiscal policy implementation are researched. A comparative analysis based on such criteria as the type of activity, mechanism of influence on the target parameters, reaction speed of appropriate tools usage is done. A graphical interpretation of the mechanism of the relationship of monetary and fiscal policy as the direction of a unified government financial policy is proposed. Considering indirect signs and long-term consequences to maintain macroeconomic equilibrium the necessity of the application of the fiscal and monetary instruments in an indissoluble unity is proven.

Keywords: expansion, financial policy, fiscal policy, monetary policy, restriction.

JEL Codes: E63

Tables: 2; *Figures:* 1; *References:* 10

Language of the article: Ukrainian

References

1. Hrynova, V. M. & Novikova, M. M. (2008), *Governmental regulation of economy*, Kyiv, Znannia. (in Ukrainian)
2. Yeshchenko, P. S. & Palkin, Iu. I. (2005). *Modern economy*, Kyiv, Vyscha shkola. (in Ukrainian)
3. Londar, S. L. & Tymoshenko, O. V. (2009), *Finance*, Vinnytsia, Nova Knyha. (in Ukrainian)
4. Pushkaryova, V. M. (2003), *The history of financial thought and taxes*, Moscow, Finansy i statistika. (in Ukrainian)
5. Saltykova, H. V. (2011), *Interest-bearing leverages of financial policy's implementation*, Sumy, UABS. (in Ukrainian)
6. Stelmakh, V. S. (2009), *The monetary policy of National Bank of Ukraine: current state and prospects of changes*, Kyiv, Tsentr naukovykh doslidzhen Natsionalnoho banku Ukrainy, Universytet bankivskoi spravy NBU. (in Ukrainian)
7. Yuriy, S. I. (eds.) (2008), *Finance*, Kyiv, Znannia. (in Ukrainian)
8. Ospishchev, V. I. (eds.) (2006), *Finance: course for financiers*, Kyiv, Znannia. (in Ukrainian)
9. Shytko, O. P. (2004), "New instruments of financial policy: experience of countries with developed market economy," *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*, 10, 16–22. (in Ukrainian)
10. Tinbergen, J. (1957), *Economic Policy: Principles and Design*, N.H. Retrieved from <http://repub.eur.nl/res/pub/16740>. (in English)